

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:	
Egész évre	16 kor.
Negyedévre	4 "
Helyben hához hordva:	
Egész évre	20 kor.
Negyedévre	5 "
Vidékre postán szállítva:	
Egész évre	24 kor.
Negyedévre	6 "

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és kedd utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Apáczai-utca 2.

A szerkesztőség kéziratok visszaszolgáltatására nem vállal kötelességet.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 3 fillér.

NAGYVÁRAD, szeptember 17.

A gazdák nagy hete.

A mezőgazdasági kiállítás ünnepélyes megnyitásával igazi nagyhete kezdődött városunkban az ide sereglett, gazdák-
nak s velük együtt Biharország és Nagyvárad közönségének.

A kiállítás reggeltől estig tele van látogatókkal. Nem csak vasárnap, hanem hétfőn és egész nap csak úgy hullámzott a közönség egyik pavillonból a másikba, valamint a gépcsarnokban, az időleges kiállításon és a korzón. Ha lehetne s valami vonzó szórakozása lenne, pedig a bevezetett villanyvilágítás révén könnyen lehetne gondoskodni, szívesen ott töltené az estét is a közönség, mely most még csak színházba sem mehet s a mai kocskorzón kívül semmiféle szórakozást sem talál a kiállításon.

A kiállítás alkalmából két országos kongresszus népe gyűlt össze Nagyváradra. Az egyik, a borászati és szőlészeti vasárnap itt tartotta gyűlését, hétfőn Margitára mentek folytatni a kongresszust és tanulmányozni az Érmellék borászati és szőlészeti viszonyait. A kongresszuson fontos határozatokat hoztak, amelyek, ha megvalósulnak, nagyban előmozdítják országunk szőlőkultúráját.

Az agráriusok, illetőleg a magyar gazdák ma kezdik tanácskozásait. Magyarország első sorban földművelő állam lévén, ennek tárgyalásai még fontosabbak nemcsak a földművelésre és a gazdálkodókra, hanem az egész országra. Áldás és siker kísérje törekvéseiket.

A szőlősgazdák kongresszusa.

Minden várakozáson felül sikerült a Magyar Szőlősgazdák Orsz. Szövetségének Nagyváradon rendezett III-ik országos kongresszusa.

Az ország legtávolabbi vidékéről is tömegesen jöttek el az orsz. gyűlésre, hogy bajaikat, helyzetüket feltárva a miniszter kiküldötte és egymás előtt tanácskozzanak a módoszatok felett, miként és mily eszközökkel tehetnék a bortermelést eredményesebbé s miként lehetne könnyíteni a magyar bortermelők borá tovább elviselhetlen terhein.

A vasárnap és tegnap lefolyt kongresszus újból igazolta, hogy mily hatalmas, szükséges tényezőt bírnak a magyar bortermelők az országos szövetségben, továbbá bizonyosságot szolgáltatott a szőlősgazdák arról, hogy lelkesedéssel ügyeszeretettel fáradoznak Magyarország bortermelésének régi jóhírnevét helyreállítani s a lépésnyomon ezen becsületos törekvésük elé torlódó akadályok dacára nem csüggednek közgazdaságunk ezen fontoságának a szőlőkultúrának fejlesztésében.

A kongresszus megnyitása.

Vasárnap délelőtt 9 órára már mintegy 250 szőlős gazda jelent meg Biharvármegye székházában a szőlészeti és borászati kongresszuson, s köztük az ország legkiválóbb szakemberei, élükön Dobokay Kálmán miniszteri tanácsossal, aki a földművelésügyi miniszteriumban a szőlészeti és borászati ügyosztály élén áll. A kongresszuson Bihar megyéből és Nagyváradról résztvettek a többek között:

Balázsovits Rezső, Bognár Sándor, Bereczky Sándor, Balassa István, Bordó Ferenc, Balázs József, Benedek Zoltán, Bory Béla, Bujanovich Béla, Csicsay Alajos, Darvassy Lajos, Dobozy Kálmán, Eröss Rezső, Eordogh Vince, Fetser Antal, Forster Sándor, Farkas Ákos, Fráter Gáspár, Géza Sándor, b. Gerliczy Ferenc, Glac Antal, Hirschmann Konrád, dr. Hoványi Gyula, Jakab Mór, Jakab Dezső, Kocsis János, Kovásznay Marcell, Lausch Károly, Lévy Vince, Lovass Béla, Dániel István és Sándor, Molnár Lajos, Mezey Mihály, Markovits Antal, Márkus János, dr. Molnár Kálmán, Molnár Ákos, dr. Molnár Imre, Mátray Ákos, Nagy Ákos, Ováry Sándor, Panner Jenő, dr. Radu Demeter, Reismann Mór, Rutkay Albert, Szokoly Tamás, Székely Sándor, Szathmáry Sándor, Szabó Lajos, Tichy Gyula, Vaday Ignác, Zakar Kálmán, gr. Zselénzky Róbert; továbbá az egész ország borszárművelői szőlősgazdák, valamint a következő egyesületek képviselői: Beregmegyei gazd. egyesület, Debreceni gazd. egyesület, Érmihályfalva és vidéke homoki szőlős. azdák egyesülete, Fejérvármegyei gazd. egyesület, Jásznagykun-szolnoki gazd. egyesület, Kiskunhalasi gazdakör, Magyar mezőgazdák szövetekeze, Magyar gazdaközönség, Magyarországi bortermelők és borkereskedők orsz. szövetekeze, Magyar szőlő és gyümölcstermelők szövetekeze, Országos magyar gazdasági egyesület, Pestmegyei gazd. egy., Pozsonyi szőlőművesek

telhetőleg csak a helyes irányban vezessük Önöket.

Egyelőre bizalommal kell Önöknek irántunk viseltetniük, mert még alig alig képesek tanításunkat tárgyilagossá értékelni szerint megbírni. Garanciát arra nézve, hogy nem fogjuk Önöket félrevezetni, nyújtson Önöknek az a tudat, hogy egyfelől a közoktatásügyi kormány minden lehető elkövet arra nézve, hogy a haza ifjúságának tanítása és nevelése megbízható férfiak kezébe legyen letéve, mert a hazának egyik elsőrendű érdeke, hogy alapos tudományos képzettségű, hazafias érzelmű, jellemes támaszkodhassék, másfelől pedig ép abban áll a mi első rendű kötelességünk, hogy Önöket a haza hasznos polgáraivá neveljük és kiképezzük: Ezen kettős tudatban egyelőre bátran megnyugodhatnak.

Nem tudom Önöket elég hathatósan figyelmeztetni és buzdítani, hogy Önök is teljesítsék am kötelességüket és tartsák folytonosan szemük előtt azt a régi kipróbált szabályt: »nulla dies sine linea« azaz egyetlen napot se szalaszsanak el ifju éveikből felhasználatlanul, hogy később ne legyen okuk bankódnok könnyelműségük miatt. Tapasztalásból elmondhatom én is, amit már az ó-kori klasszikus költő ezekkel a szavakkal oly találóan kifejezett:

Vidi iam iuvenem, premeret cum senior aetas
Maerentem stultos praeterisse dies.*

* Tibullus elégiái I. 4. 33.

„TISZÁNTÚL” TÁRCZÁJA.

Tanév megnyitó beszéd a jogakadémián.

Tartotta: Dr. Bozoky Alajos igazgató.

Mélyen t. Tanári Kar!

Szeretett akadémiai Ifjúság!

Üdvözlöm Önöket jogakadémiánk új éve alkalmából. Nagyon régi, intézetünk keletkezésével egyidejű, szokás minálunk, hogy az új tanévet ünnepélyesen nyitjuk meg, mert erre a pillanatra komolysága és igazán mély jelentősége indít bennünket.

Ámbár az idő, amelyben élünk, feltartóztatlanul perog le és mintegy észrevétlenül ragad el magával, a természet szemlátomást megkülönböztethető szakokra osztotta be az időt, mintha csak ezzel is figyelmeztetni akart volna bennünket, hogy ne engedjük tétlenül elosonni fejünk fölött, hanem használjuk fel a mi javunkra, miközben okvetlenül szemünkbe kell ötlelnie az idő előrehaladásának és eszünkbe jutnia, hogy olykor-olykor föl is kell ocsudunk és kissé körül tekintenünk, hogy magunkat tájékozzuk és megállapítsuk, mennyit végeztünk eddig és mennyit kell még ezután végeznünk, hogy ne csak önmagunkkal meg lehessünk elégedve, hanem hogy embertársaink megbecsülését is a magunk számára kivívassuk.

Ez a tulajdonképi jelentősége a mai tanévnyitó ünnepünknek.

Miután az elmúlt szünidő alatt testileg-lelkileg kipihentük magunkat, egyenesen az Isten házából jöve, újlag munkához fogunk, hogy az élénkbe tüzdött életfeladatunkat ismét vigyük a megoldás felé. A mi életfeladatunk röviden szólva abban áll, hogy Önöket ifju barátiml a jogi pályára elkészítsük. A jogi pályának oly számos ágazatait nem ismertethetem meg önökkel rövid megnyitó beszédemben, majd megismerik azokat tudományos előadásainkból, melyeknek meghallgatása végett Önök a mi akadémiánkat fölkeresték. Meg fogják látni, hogy az állam egy nagyon komplikált szerves egész egy bámulatra éltő gépezet, melynek működésbe hozatala és folytonos működésben tartása végzetlenül sok erőmegfeszítést igényel és hogy a sok munkás között épen a jogászokat illeti a legkiválóbb szerep, mert hiszen első sorban ők vannak arra hivatva, hogy az állami élet számtalan tényezői között összhangot hozzanak, a polgárok békés együttlétét, anyagi és szellemi előhaladását célszerű intézmények által biztosítsák, a közakaratnak érvényt szerezzenek, a haladást gátló minden akadályt az utból elhárítsanak, minden sérelmet megorvosoljanak, az igazság eszményképének lehető megközelítésére törekedjenek. Nyilvánvaló tehát, hogy a jogi pályára ugyancsak komolyan kell elkészülni annak, aki leendő szerepét méltóan és sikeresen akarja betölteni. Az sem szenved kétséget, hogy az előkészület alkalmas vezetőket igényel, kiknek utmutatása nélkül a teljesen tájékozatlan kezdő ugyszólván egyetlen biztos lépést sem tehet előre. Irányítani, mi, tanáraink, fogjuk önöket és rajta leszünk, hogy tőlünk

egyesülete, Sopronmegyei gazd. egyll., Szabolcs-megyei gazd. egyll., Szatmármegyei, sopronmegyei, szilágymegyei, verseci, torontáli, kolozsvári gazd. egyesületek stb.

Kilenc óra után dr. Molnár Imre, mint a kongresszust előkészítő bizottság elnöke rövid beszédben rámutatott a kongresszus előkészületeire. Az ő elnöksége alatt a szövetség egy bizottságot küldött ki, amely gyűléseket tartott, szervezeti szabályzatot dolgozott ki, előadókat kért fel s most elérkezett az idő, mikor a kongresszust megtarthatják. Üdvözlö a megjelenteket.

Mivel az előkészítő bizottság megbízása lejárt, az elnöksége a tisztét leleszi s kéri a kongresszus megalakítását.

A kongresszus elnökévé, zajos éljenések mellett egyhangulag dr. Molnár Imrét választották meg.

Dr. Molnár Imre kötelességének tartja az elnökség elfogadását s hálás köszönetet mond, hogy a kongresszus vezetésével őt bízták meg.

Elnök indítványára Darányi Ignác dr. v. b. t. t. földmivelségi m. kir. miniszter, Zselénski Róbert gróf v. b. t. t., a »M. Sz. O. E.« elnöke, Glac Antal nagyváradai főispán, Rimler Károly, nagyváradai polgármester, Szemrecsányi Pál dr. v. b. t. t., rom. kath. püspök, Radu Demeter dr. gör. kath. püspök a kongresszus diszelnökeiként választották.

Társelnökök lettek: Markovits Antal, Fetsler Antal, Szabó István (Aradhegyalja), B. Schilling Frigyes és dr. Molnár Ákos.

Főtitkárok: Dr. Drucker Jenő, Rosenberszky Gyula, Molnár István.

Titkárok: Ballay Jenő, Balassa István, Molnár Lajos.

A megalakulás ezzel befejeztetvén, gr. Zselénszky Róbert hálás köszönetét fejezte ki hogy a kongresszus diszelnökevé választották.

Molnár Imre megnyitó beszéde.

Ezután dr. Molnár Imre elnök általános figyelem között a következő remek, lendületes beszéddel nyitotta meg a kiállítást:

Tisztelt kongresszus!

Telerakhatjuk törvénykönyvünk minden lapját a magyar nemzet önállóságát biztosító határozatokkal, a nagyvilág átgázol azokon,

ha a soha nem szünetelő munka után be nem bizonyítjuk szükséges voltunkat az egész emberiség szempontjából. A magyar állam népessége elérte a 20 milliót, országunk területe az európai nagyhatalmasságok területeivel vetekedik nagyságra nézve.

A magyar nemzet Istentől megáldott gazdag föld birtokában van, mely kétszer annyi népesség számára évszázadokon át a boldog megélhetés ki nem apadó forrását képezi. A közel lefolyt fájdalmas, de nagy tanúságot magában rejtő eseményei bizonyítják, hogy a nemzet lelkét nagy küzdelmekre kész lelkesedés hatja át; fá dalmasan érezzük az elmaradottság súlyát s most rohamosan igyekeznünk kell helyre pótolni a mulasztottakat.

Közgazdasági életünk fejlődésének egyik leghatalmasabb tényezőjét szőlőmivelségünk s annak emelése képezi. Magyarországnak mint bortermelő országnak visszahódítani régi hírnevét, melyet a szőlőművelés terén egykor el foglalt.

Kiváló borvidékeink 100,000 holdjai nem maradhatnak kihasználatlanul a civilizált világ bámulatára.

A magyar nemzet igényt tarthat arra, hogy Európa nagy borállamai között méltó helyet foglalhasson el.

Le kell dönteni a korlátokat, melyeket sokszor megdöndölgőleg vagy rövidlátással ezen termelési ág elé állítottunk.

Törvényhozásnak és kormányzatnak nagy arányú, céltudatos, ha kell az eddigieknél sokkal merészebb intézkedésekre kell vállalkoznia, hogy a kintzött célt elérhessük. A magyar állam nagyarányú fejlődését csak a munka alkalmozásával és a gazdasági termelés produktivitására, hasznosságának emelése által érheti el. Ha jövedelmezővé tesszük a munkát, ha közgazdasági haladásnak folyton biztosított munkás osztályunknak a tiszt megélhetést, ha a munkás család is nyugodtan hajthatja le addig gondterhelt fejét családja jövője iránt, úgy hazánk önállóságának ép oly hű támaszai lesznek, mint a társadalom többi osztályai.

Azzal a reménnyel, hogy ez édes óhaj törhetetlen munka után valóvá válik, áttérek a kongresszus tárgyaira.

A megnyitó beszéd után felhangzott zajos éljenés és taps lecsillapultával a képviselőket jelentették be s rátértek a kintzött előadásokra.

A borértékesítő szövetkezetek.

Az első előadó Czeciner Nándor beregszászi uradalmi felügyelő hosszabb előadást tartott a borértékesítési viszonyaink javításáról, amelyben részletesen kiterjeszkedett Magyarország szőlőgazdaságára, a társadalmi tevékenységre. Böven fejtegeti az Orsz. borértékesítő szövetkezetek felállításának szükségét s a bor fogyasztási és borital adó eltörlését sürgeti. Beterjesztett határozati javaslata a következő:

1. Az országos kongresszus sürgős szükségét látja annak, hogy az Országos Borértékesítő Szövetkezet valamint a vidékenkinti szövetkezetek minél rövidebb idő alatt szerveztessenek. Felterjesztéssel él a földmivelségi kormányhoz, melyben kéri a kormányt, hogy az Országos borértékesítő szövetkezet létesítése érdekében a legmesszebb menő tevékenységet fejtsse ki.

2. Felterjesztést intéz a magyar törvényhozáshoz és az összkormányhoz aziránt, hogy a magyar bortermelés érdekében a borfogyasztás- és boritaladóról szóló törvényeket szüntesse be, vagy legalább is a fokozatos beszüntetést rendelje el.

3. Felhívja a Magyar Szőlőgazdák Országos Egyesületét, hogy ezen közérdeket magában foglaló kérdéseket napirenden tartva mielőbbi végrehajtásukat sürgesse.

Dr. Drucker Jenő főtitkár elismeri a szövetkezetek hasznát abból csak előnyt lát a szőlőgazdákra, miért is pártolja az előadói javaslatot.

Mayer Henrik pártolja szintén a beterjesztett javaslatot, azonban különindítványt tesz, hogy ez orsz. szövetség az egész civilizált világon propagandát csináljon a magyar bornak s állandó kiállításokat rendezzenek borkóstolókkal.

Molnár Ákos hosszabb beszédet mondott, amely azerint perhorreszkálja azon eszmét, hogy borértékesítő szövetkezeteket létesítsenek, mert ez diskreditálná a borkereskedelmet. A szőlőgazdaságot úgy kell fokozni és fejleszteni, hogy

Amugy is nagyon kevés a tanulásra szánt idejük, még ha minden erejüket megfeszítik is, alig fognak az itt elsajátítandó ismereteken uralkodhatni, de ha már Önök sem lesznek megkímélve az élet viszontagságaitól, mégis csak nyugodtabban szállhatnak szembe az utjukba gördülő nehézségekkel, ha az iskola éve alatt ellátták magukat minél több a küzdelemhez szükséges és arra alkalmas fegyverekkel, mint ha merőben, készületlenül állanak ki a porondra.

Ezért mondja egy kintző bölcselelnök: »az életnek meg van a maga iskolája, de az iskolának is a maga élete.«* Egyelőre tehát csak az iskola életével törődjenek Önök és azoknak a követelményeknek igyekezzenek minél jobban megfelelni, melyeket az iskola szab eléjük. Ernyedetlen szorgalom, lankadatlan kitartás, céltudatos, erős akarat a legelső kellek, amelyek a komoly tanulmányokhoz megkivántatnak, ha sikert óhajtanak elérni. Sem a leckelátogatást, sem a tanulást, sem a collegiumokat, sem a vizsgálatokat nem bízhatják senki másra, mindezt saját maguknak kell véggezniük, de amit ily módon elsajátítanak, azt a szó legszorosabb értelmében a magokénak mondhatják, melytől Önöket senki és semmi meg nem foszthatja, szellemi kincs, melyet sem a rozsda, sem a tűz, meg nem emészthet, sem a tolvaj el nem lophat; tárháza a hasznos ismereteknek, melyhez egész életükön át folyamodhatnak.

Azokban jól jegyezzék meg magoknak, nemcsak tudományra van Önöknek szükségök,

* Greguss A. Mondások az élet könyvéből 15. lap.

hanem hazaszeretetre és valláserkölcsi érzületre is. Azt szoktuk ugyan mondani, hogy a magyar ember az anyatejjel szivja magába a hazája iránti lángoló szeretetet és ez hála Istennek még most igaz, ámde lehetetlen tudomást nem vennünk amaz ujabban észlelhető és mind vakmerőbben fellépő vesztes irányról, mely a hazaszeretet a korszerű haladás akadályának hirdeti, amennyiben az igazi humanizmus nem ismer határokat, hanem az egész emberiségre nyelv és valláskülömbőség nélkül terjed ki. Nos hadd nevezzenek bennünket, bár jogtalanul, a humanizmus ellenségeinek, de a mi szűkebb magyar hazánkat nem adjuk oda cserébe azért a világpolgárságért, mert nem akarunk hűtelenek lenni multunkhoz, ősi hagyományainkhoz és mert a történelem el nem tagadható tanúsága szerint ép akkor tettünk legmaradandóbb szolgálatot a civilizációnak, a midőn magyar hazánkat védttük, fajunkhoz ragaszkodtunk és művelődésünket nemzeti aspirációinkkal teljes összhangzásba hoztuk. De nem lehet eszményképünk a világpolgársát azért sem, mert ez ellentétben az állam feladatával szüntelen osztályharcot hangoztat, tehát örökös háborúságot akar a haza polgárai között fölidézni, a helyett, hogy mint eddig is cselekedttük, békés egyetértésben, kölcsönös nemes versenyben igyekeznünk a közjóletet megteremteni és hathatós intézményekkel biztosítani. Botorság volna a magyar nemzetből, ha ellökné lábai alól azt a biztos talajt, amelyen a reá zudult temérdek baj és szerencsétlenség dacára, immár egy ezredévet élt ebben a hazában. Mi szükség nekünk ki sem próbált idegen jelszavak után futkosnunk, midőn az a tény, hogy még itt élünk és uralkodunk ebben az országban, melyet édes szülőhazánknak nevezünk, mindennél

jobban és megcáfolhatatlanul bebizonyítja, hogy csak mint szorosan összetartó magyar nemzetnek van létjogunk? Avagy nem a magyar hazafiság mentette e ki csak az imént hazánkat bonyodalmak és veszedelmek tömkelegéből az elmerülés és megsemmisülés örvényéből? Nem a mi elévülhetetlen alkotmányunkhoz való szívós ragaszkodásunknak köszönhetjük-e, hogy ismét a békés fejlődés útjára léphettünk. Mit nyernénk vajjon avval, ha magyarságunkat megtagadva önszántunkból bele merülnénk a nemzetköziség zagyva tengerébe?

Ép ezekben a napokban mondotta egy kiváló politikusunk, hazánk ez idő szerinti közoktatásügyi minisztere* gróf Apponyi Albert, hogy van ugyanis a nemzetköziségnek egy magas, egészséges iránya, a mely a nemzetek egyetértését célozza, ezt igenis lehet pártolni, mert ez dicséretes versengést szül az egyes nemzetek között, melyből csak jó fakadhat az emberiségre nézve, t. i. az igazi haladás és tökéletes tudás. Amde egészen fonák, káros és céltalan, mert amugy is elérhetetlen a nemzetköziségnek az a fogalma, amelyet a mai apostolok hirdetnek, akik hogy ismét Apponyi gr. szavaira térjek vissza, szembe akarnak szállani az isteni gondviseléssel, végkép el akarják törölni az egyes nemzetek sajátosságait, ledönteni az egyes országok határait, egyetlen tömeggé átgyúrni az összes nemzeteket és megvetve minden ideált tisztán az anyagi haszon az anyagi jólét egyedülvalóságát tűzik ki minden törekvésnek végcéljául.

Csak a vak nem látja, hogy az az új rend,

* L. a. f. é. szeptember 8-án Jászberényben 25. évi képviselői jubileuma alkalmával mondott beszédét.

az pincegazdaság legyen. Példákat hoz fel, hogy a borszövetkezetek tönkrementek. Nem szövetkezet, hanem állami támogatás, a borszövetkezési adó eltörlése, a belfogyasztás emelése kell; a bor ipar kikészítésére kedvezményeket adjon az állam, a bor vasuti fuvardíjat szállítsák le, az üres hordókat ingyen szállítsák vissza, a szesz és söradót emeljék, Amerikával azonos mű bor törvényt hozzanak, a borszövetkezetet emeljék s a katonáknak mindennap adjanak bort, mint Franciaországban, a mostani kávé helyett.

Gróf Zselénszky Róbert szép beszédben, lelkesen kelt a borszövetkezetek eszméjének védelmére. Ez által nemcsak a bor kelete és kivitele is fellendülne, hanem sok visszaélés ki lenne küszöbölve. A javaslatot teljes egészében elfogadja. A mely meggyőződés és egyszerűség hangján tartott beszédet élénken megélték és megtapsolták.

Rosenberszky Gyula (Micske) utasítani, kívánja a szövetkezet, hogy a kormánytól eszközölje ki, miszerint a bor szövetkezetek minden akadály nélkül, gyorsan juthassanak italmérési engedélyhez.

A kongresszus ezután az előadói javaslatot változatlanul elfogadta.

A bortörvény revíziója

A második előadó dr. Drucker Jenő főtitkár volt. Részletesen foglalkozott a fennálló bortörvény hiányaival s különösen a borhamisítással. Amíg némi csekély, 1—2% szeszszegés megengedne, teljesen eltűnne a cukrozás és pancsolás. A büntetések szigorítását kívánja.

Végül a következő határozati javaslatot terjesztette elő:

1. A Magyar Szőlősgazdák Országos Egyesülete által új bortörvény hozatala ügyében kidolgozott irányelveket helyesli és a zokat általánosságban magáévá teszi;

2. A magyar képviselőházhoz, valamint az illetékes miniszterekhez a bortermelők és fogyasztók érdekeinek védelmére alkalmas új bortörvény sürgős meghozatala iránt feliratot intéz.

Dobokay Kálmán miniszteri tanácsos szöveg először s kifejtette, hogy a borellenőrző bizottságra azért van szükség, hogy borhamisítási eretneknél a bortermelők képviselőjében mint köztudósok járjanak el. Ez volt az intézmény értelme és célja.

melyet nekünk az eddigi helyett kilátásba helyeznek, egyáltalában nem csábító, mert nem a felebaráti szereteten és kölcsönös megbecsülésen, hanem az irigykedésen és kölcsönös gyűlölködésen alapszik, tehát rendnek sem mondható, hanem fölfordulásnak, melyből minden bizonytalanság, habár véres és súlyos áldozatok árán, ismét csak a régi rend bontakoznék ki diadalmasan, mert csak az felel meg az ember természetének.

Azért kell majd önöknek is saját példájuk és a tájékozatlan és többnyire beválthatatlan ígéretekkel félrevezetett és feltűzött nagy tömegek fölvilágosítása által a rend ellenségeit lehetetlenné tenni és a hazátlan nemzetköziséggel minden alkalommal az önzetlen hazafiságot szembeállítani és következetesen mindig csak azt hangoztatni, hogy földi üdvünket és boldogulásunkat egyedül a magyar hazafiságban keressük és bírjuk feltalálni minden evvel ellenkező irányzat csak vesztünkre tör.

Nemzeti hagyományaink közé tartozik az apáink vallásához való ragaszkodásunk is. Bizonyításra nem szorul, hogy a vallásos érzület hanyatlása egyúttal az állami élet elcsúszását vonja maga után. A vallás, a tettekben megnyilatkozó élő vallást értem, a legbiztosabb záloga a becsületnek, a törvénytiszteletnek, a társadalmi rendnek és békének és a mit ép a jogászszerber tart legfőbb eszményképének, az igazság diadalának!

Szíveljék meg szavaimat, teljesítsék tanulói, honpolgári és vallásos kötelemüket. És ezzel az 1906—1907. tanévet megnyitom.

Vastagh János beadványban, majd dr. Molnár István szóval a cukrozás szükségét hangsúlyozta, mert Ausztriába e nélkül nem lesz kivitel.

Alexi János indítványozta, hogy a tárgyat vegyék le a napirendről s egy későbbi kongresszuson tárgyalják.

Soltész Adolf erélyes felterjesztést kíván egy új bortörvény iránt.

Dr. Szell Kálmán kemikus szempontból szól a kérdéshez. A borvidékek borösszetételeinek pontos meghatározását óhajtja s gyanús helyeken negyedévenként tartsanak váratlan vizsgálatot.

Dobokay Kálmán megnyitja, hogy a borvidékek fajmegállapítása folyamatban van.

Kupa Ödön kívánja, hogy a kongresszus jelezze ki óháját miszerint Ausztriában is hasonló bortörvényt hozzanak.

A határozati javaslatot változatlanul fogadták el.

Mivel már déli 1 óra elmúlt, a még hátralévő ügyek tárgyalását délután 6 órára halasztották.

A társas ebéd.

A kongresszus tagjai ezután a Pannónia éttermében gyülekeztek társas ebédre, amelyen mintegy 200 kongresszusi tag volt jelen.

Természetesen csakhamar megindult a pohárköszöntők sora.

Dr. Molnár Imre az ország minden részéből összesereglett vendégeket s különösen az orsz. Szövetkezet elnökét gr. Zselénszky Róbertet üdvözli. Nagyvárad város fejlődésére mutat rá s a fejlődő városokra tekintve nincs ok a kétségbeesésre az ország jövője iránt. Erezzék jól magukat e városban s a hozott és hozandó határozatok hassanak közre a magyar szőlészeti és az ország boldogulására. A vendégeket, mint a szőlészeti apostolait, élteti élükön gr. Zselénszky Róberttel.

Zselénszky Róbert gr. utal az olasz bor elleni küzdelemre. Hogy nem várt ereoménye lett a küzdelemnek, azt főként dr. Molnár Imrének és Dobokay Kálmánnak köszönheti. Azért a küzdelem e két vezérfőre ürti poharát.

Dobokay Kálmán most is nagy jelentőséget tart a magyar bornak, csak sok az ellensége. Itt, ahol a hegylanc a rónával találkozik, van helye, hogy megjegyyezze, miszerint mindennek meg van a maga helye; a hegy a bornak, a síkság a buzának való. Mégis a sikon is termelnek bort. Ez a bortermelés ellensége. Gróf Zselénszky a hegyen termeli a bort s így összeegyezteti a dolgot. Ezért élteti gr. Zselénszkyt.

Székely Sándor méltatja dr. Drucker Jenő igazgató tevékenységét a szövetségben s kívánja, hogy munkájának sikere legyen.

Dr. Drucker Jenő rámutat, hogy mily szépen sikerült a kongresszus, hogy az orsz. Szövetség tagjainak 10%-át Nagyvárad és vidéke adja. Ez az itteni lelkes vezérek érdeme. Dr. Molnár Imrét és Székely Sándort köszönti.

Molnár Lajos (agrár) felemlíti, hogy a főispán és polgármester az ismerkedési estélyen résztvettek, de most nem jöhettek el. Azért a város képviselve van Bordé Ferenc főjegyző és Darvassy Lajos tanácsnok által, a kiket éltet.

Dr. Molnár István szellemesen beszélt. Mint látja, Nagyvárad a múlt századból visszamaradt vendégszeretet tanyája. Elismeréssel szól a vármegyéről a terem átengedéseért. Ha pályát választana, a vendégi pályára lépne Nagyváradon, mert ide még nem jutott el az amerikai felleg, hogy akkor kedves a vendég, ha már megy. Kívánja, hogy Nagyváradon kint a haladás szelleme, bent az ősi magyar vendégszeretet maradjon. Nagyvárad városát élteti.

A kedélyes társaság négy óráig maradt együtt s azután egy részük a kiállítás megnézésére ment.

A tanácskozás folytatása.

Este 6 órakor folytatták a félbenmaradt előadások tárgyalását.

Az agrár-kölcsön.

Dr. Molnár Imre nagy érdeklődés mellett szólott az agrárkölcsön elviselhetetlen súlyáról s az agrárkölcsönről szóló törvényről. Beszédéből látszott, hogy nagy tudással a szőlősgazdák érdekeinek meleg pártolásával foglalkozott a kérdéssel.

Határozati javaslata a következő: intézzen a kongresszus a képviselőházhoz kérvényt, hogy:

1. Az 1906. V. t.-c. 15. §-ában elrendelt tartalommal, melyben az adósok kölcsönösszegének 10 százaléka befizettetett, megszüntendő. Az agrárkölcsönökre nézve az egyetemleges jótállás kötelezettsége feloldatván, az agrárbankot érhető károsodásokért a felelősséget az állampénztár magára vállalja. Az adósok e célból visszatartott összege azoknak kifizetendő.

2. A törvény 17. §-ában elrendelt felügyelet és ellenőrzésért fizetendő fél százalékos törlesztés. A szükséges ellenőrzést az államnak nagyszámu szőlészeti közegei az állam terhére teljesítik; s végre

3. A törvény 9. §-ának második bekezdésében a kölcsön évi részleteinek törlesztésére megállapított határidő megváltoztassék olyképp, hogy az adósok befizetésére bizassék a november elsejei terminus megtartása vagy pedig, hogy a törlesztést november elsejétől számított 6 hó múlva, tehát a következő év február elsejéig, egyszerű bejelentésre teljesíthessék, természetesen a 3 óra és 5 százalékos kamatok hozzászámításával. Csak azok, kik a határidőre sem képesek a törlesztésre, legyenek kötelesek hosszabb haladék engedélyezéséért kérelmezni.

Sokan szóltak a kérdéshez.

Soós Miklós és Wiener Károly az agrárkölcsönöket védtek. Előbbi a visszafizetési idő kitolását kívánta, utóbbi pedig a felmondott kölcsönök gyorsabb visszahajtását sürgette.

Szimon Béla kifogásolja, hogy a betáblázásnál az agrárkölcsönnek elsőbbségi joga van s így más kölcsönt nem lehet a szőlőre kapni. Indítványozza, hogy a szőlőföldök hitelképességének biztosítását kérelmezzék.

Dr. Molnár István a merkantilisták tulajdonságait fejtegette. Szellemes beszédben mutatott rá, hogy az ügynökök és kereskedők mennyire kihasználják a borgazdák hitelképtelenségét. Ezért indítványozza, hogy egy warans-bank felállítását kérje a kongresszus.

Dr. Molnár Imre reflektál Soós és Wiener szavaira s azt cáfolja. Neki fáj ha egy polgár tönkre megy s elárverezik. Mint állampolgár bizalommal fordul a törvényhozáshoz. Nem fél a pénzügyminiszter szigorától, mert ha tönkre megy egy polgár s kivándorol Amerikába, az állam nem kap semmit. (Eljenzés, taps)

Dr. Molnár Imre határozati javaslatát teljes egészében elfogadták.

A borászati szakismeretek terjesztése.

Rácz Sándor szaktanár a borászati szakismeretek terjesztése felől tartott érdekes előadást, amelyben rámutatott a mai helytelen és tökéletlen pince kezelésre. A borkezelési tanfolyamok minél gyakoribb tartását és kiterjesztését sürgette. Határozati javaslata a következő:

Mondja ki a kongresszus, hogy boraink értékesítésének előmozdítása érdekében kívánatosnak tartja a borászati szakismeretek minél szélesebb körben s minél intenzívebb módon való terjesztését.

Kérje fel a kongresszus a földművelésügyi miniszter urat, hogy e célból a már tett intézkedéseken kívül gondoskodjék: a) mintaszüret tartásáról; b) a helyes ssüretelés tárgyalásáról leíró füzet megírása, kiadása és terjesztéséről; c) a helyes borkezelést tárgyaló munkamegírásáról, kiadása és terjesztéséről; d) végül arról, hogy a hibásan épített pincék kijavítására, továbbá új pincék építéséhez és berendezéséhez szükséges terveket és tanácsokat illetékes szakközegei a birtokosoknak díjtalanul készítsék el, illetve adják meg.

Dobokay Kálmán min. tanácsos szintén a

borkezelés kritikán alóli voltát fejtegeti. A miniszter kívánságához képest kéri, hogy foglalkozzanak behatóan a kérdéssel, látogassák meg a budafoki kitűnő berendezést s a vándor pincemestereket minél többen vegyék igénybe.

Hosszas vita indult meg, amelyben kívánják, hogy a gazd. szakiskolákban külön tanszék-eket állítsanak a borgazdaságnak, a tanítóképzőkben is több figyelmet fordítsanak a borkezelésre; a kereskedők szakképzéséről kellene gondoskodni. Az építőmesterektől követeljük a vizsgálaton a pinceépítéssel szakképzettséget; a vidéken is rendezzenek borászati szaktanfolyanokat stb.

Ezután elfogadták a határozati javaslatot változatlanul. A felhangzott és helyén való kívánalmakról a miniszteri tanácsos a felszólalásokból értesült.

*

Végül dr Austerweil Géza a zürichi egyetem tanára tartott szakelőadást a bor erjedéséről és a tisztán tenyésztett szőlőerjesztő gomba használatáról.

Ezzel a kongresszus első napja este 9 órakor véget ért.

Szőlősgazdák Margittán.

A tegnapi nap a szőlősgazdáké és a szőlősgazdakongresszus Margitta vendége volt. Nagy jelentősége volt ennek a kirándulásnak. Egyrészt az ország gazdaközönségének alkalma volt a mölki apátság mint szőlőgazdaságát és mintapincészetét tanulmányozni, másrészt a gazdaközönség kicserélhette tapasztalatait.

Kora reggel különvonat vitte a vendégeket Margittára, a hol *Darabanth* Endre szolgabíró fogadta az érkezőket. Az üdvözlő beszédre dr *Molnár* Imre válaszolt. Utána az egész vendégsereg az érdekltség által előállított kosikra ült s kihajtatott a mölki apátság 43 holdas szőlőjébe. A szőlőbejárat előtt diadal-kapu állott s itt a szőlősgazdák képviselőiben *Szabó* Lajos fogadta a vendégeket. Az üdvözlő beszédre ismét dr *Molnár* Imre válaszolt.

Amit aztán a kongresszusi tagok a mölki apátság uradalmában tapasztaltak, az meglepte mindnyájukat. A préházban az ért szőlőt gézzel hajtott gépek választják el a kocsántól s a mustot üveggel bevont medencékben erjesztik. A törkölyt külön összedarabolják s ismét kipréselik. A mustot aztán 650 méter hosszú, zománczott vascsőben a föld alatt vezetik a hatalmas pincékbe. Ezeket az óriási pincéket külön is érdemes megtekinteni. Pom-pás a 300 hektoliteres cementhordó és egy 50 hektoliteres hordó, a mölki apát remek, faragott arcképevel. A kirándulóknak *Rácz* Sándor tanár szolgált felvilágosításokkal.

Mikor a társaság a pincéhez ért, kitűnő villásreggeli várta. Az uradalom vendégléte meg a tagokat s *Hirschmann* Konrád uradalmi intéző bájos leányai, *Hilda* férj. *Zakar* Kálmán, *Anna* férj. *Horváth* Lajosné, *Margit* és *Hedvig* szolgálták ki lekötelező szíves-séggel.

Az értekezlet.

Délben tanácskozás volt a Margit-szállodában.

Dr *Molnár* Imre azzal kezdte, hogy a szőlősgazdák régóta panaszkodnak — hiába. Végre a szőlősgazdák a szövetkezeti eszme alapjára állottak s így érték el a legszebb eredményt. Első szavával a mölki apátságot köszönti, mely erre a kívándorlásra alkalmat adott. Indítványozza, hogy táviratilag üdvö-zöljék az apátságot. (Eljenzés.) Köszönetét fejezi ki Margitta közönsége iránt is. (Eljenzés.) Magyarország gazdag földjének egyik jelentős része a szőlőbirtok s megkívánhatjuk, hogy hazánk az első szőlőtermelő államok közt legyen. Vissza kell hódítanunk a magyar szőlészet egykori első helyét. Nem szabad parlagon hagyni pompás talajunkat. Ha kell, százezreket kell befektetnünk, mert ez a szociális politikának is biztos alapja lesz. Ha a mi munkásaink nyugodtan hajthatják le fejüket, akkor

nem féltsem az ország jövőjét, mert akkor igyekezni fognak a hazának javára működni. Ennek a hazának, melynek virággónak kell lennie, el kell érnie a Mátyáskori nagyságát. (Zajos éljenzés.)

Bejelentette végül, hogy a kongresszus diszelnőkei táviratilag köszönték meg a választást. Darányi Ignác miniszter következőket táviratozta: »Hálásan köszönöm a kitüntetést, a bizalmat és szívből kívánok munkálkodásukra áldást és szerencsét.«

Dr *Szerecsányi* Pál püspök távirata a következő: A III. orsz. szőlőszeti kongresszusnak irántam tanusított nagybecsű figyelméért hálás köszönetemet nyilvánítva, kívánom, hogy hazafias munkájukat siker koronázza.«

Dr *Drucker* Jenő: Nehéz az előbbi lelkes szavak után szóhoz jutnom, mert száraz dolgokról fogok beszélni.

Egyesületünk megalakulása óta mindig igyekezett megjelenni a vidéken is, hogy összetartást hozzon létre a szőlősgazdák közt. Hogy mire képes az összetartás, azt megmutattuk az olasz bor elleni küzdelemmel. Ma legrosszabb sérelem a boritaladó magassága. Ezen a kérdésen is fognak segíteni, ha meglátják odafenn, hogy ez az egész ország jogos követelése. Ez az összeg az állam költségvetésében nem nagy összeggel szerepel, 16 millióval. Franciaországban 16 millió volt a boritaladó s mikor annak káros voltáról meggyőződött, egyszerűen eltörölte. Ezzel ellentétben a pálinkaadó sehol sem olyan alacsony, mint nálunk. Erről a kérdésről a szövetség tanulmányokat is adott ki.

Magyarország sok bort visz ki, azonban a kiviteli piac részét el fogjuk veszíteni, a helyett arra kell törekednünk, hogy itthon kapjunk piacot.

A magyar bortogyasztásnak egy nagy el-lensége a bortörvény. A közönség meglehetősen bizalmatlan a közvetítőtől vott borral szemben. El kell rettenteni a borhamisítókat. Fel-emelni a 300 K büntetést ezrekre, a 2 havi fogházat egy évre.

Bortermelésünk ma oly gyenge, hogy kat. hoidankint 10 hlt sem tesz ki. Többet kell tehát termelnünk. Meg kell mutatni a borfajok ára közti aránytalanságot.

Befejezésül a kongresszusok nagy jelentőségre mutatott rá.

Molnár Lajos micskei birtokos arra mutatott rá, hogy a régi jó törvényeket kellene végrehajtani, nem pedig a törvénygyárat zaka-toltatni.

Ballay Lajos a szüreti előkészületekről szólott, néhány praktikus tanácssal szolgált a szőlőbirtokosoknak.

Dr *Molnár* Imre még egyszer megköszönte különösen a távolról jött vendégek szíves érdeklődését és az értekezletet befejez-tetnek nyilvánította.

Disztribúció.

A disztribúció legjobb hangulatban folyt le. A peccenyénél felállott *Brósztel* Lajos plébános és lelkes, lendületes beszédben üdvözölte Margitta részéről a vendégeket, majd ügyes fordulattal *Darányi* minisztert és méltó helyettesét, *Dobokay* miniszteri tanácsost élet-tette.

Zselénszky Róbert gróf: Mikor megtekintettük a szép szőlőgazdaságot, nemcsak annak felszerelésében gyönyörködtünk, hanem a magyaros vendégszeretben is, melylyel bennünket fogadtak. Az uradalom intézőjének, *Hirschmann* Konrádnak és családjának, kivált kedves leányainak (viháros éljenzés) egészségére üríti poharát.

Rozemberszky Gyula lelkes szavakkal köszöntötte *Zselénszky* grótot. A kormánynak nagy támogatására van a szőlősgazdák szövetsége, melynek élén egy főúr áll, aki a nemzet főntartó eszméjének, szolgálatába adja tudását, erejét. *Zselénszkyt* életi.

Dobokay miniszteri tanácsos: Első ízben van alkalma Bihar megye területén lenni, de meglepi a magyar erőnek az a nagysága, amely itt van s amely kedvessé, otthonossá teszi neki az itt tartózkodást. A kongresszusi tagok egészségére ürítette poharát.

Dr *Krüger* Aladár a margittaiak felkérése folytán dr *Molnár* Imrét köszöntötte fel. Abból indult ki, hogy dr *Molnár* Imre, a társaság megérkezésekor azt mondta; lelkesülni fognak a fehér és zöld asztalnál. Ő ezzel szemben azt látja, hogy van itt egy férfi, akinek minden szava, egész élete lelkesít, aki a magyar jellem, a hazafias férfi ideálja. Látta ezt a férfit vagyona romjain, mikor Isten keze ránehedezett erre az országra s a letarolt hegyc-eket hiába áztatta a felhők és a gazda könyve, az csak gyomot és bojtorjánt termett. Ekkor az az ősz férfi fiatalos lelkesedéssel fogott neki egy új élet munkájának, példája kedvet öntött polgártársaiba is s megáldotta Isten a becsületes munkát, megjutalmazza a lelkes munkást, mert ime ma a szőlősgazdák szeretett vezére dr *Molnár* Imre. Fiatalos lelkesedését az ősz fej bölcsesége vonja glóriába s vezére ma fiatalnak, öregnek egyaránt, ez a vezetés pedig zálog az egyet sikerének. A magyarok Istene tartsa meg köztünk dr *Molnár* Imrét, ősz homlokát, fiatalos lelkesedését sokáig!

Riadó éljenzés volt az egész kongresszus szívéből fakadt tósztt visszhangja, úgy hogy utána sokáig senki sem jutott szóhoz.

Dr *Molnár* Imre: Az előbb elhangzott me-leg szavak után meghatottan emelek szót. Egyben igaz van a szónoknak: mindig a haza le-begett előttem. En a szerint mérem az embert, mennyit teljesített a köztéren ráháruló feladatokból. Előttem az az ember igaz férfi, aki eszméért küzd, az az ember nagy, aki eszméit a haza javára akarja megvalósítani. A költő is azt mondja: Gondolj merészet és nagyot és tedd rá életedet. S ha merészet és nagyot gondoltál, akkor cselekedjél a szerint és akkor kell, hogy azt a haza java meg-érezze.

Előttem az az ember érdemel elismerést, aki eszményekért küzdve, kész feláldozni mindenét és a mint a katona halála a hazának dicsőség, épp úgy dicsőség az eszmék harcában elesett halála is. Ezt a dicsőséget akarom én magamnak.

Dr *Molnár* utolsó szavait elnyelte a meg-indultsága, a kongresszus pedig tüntetően tapsolt ősz elnökének.

Brósztel Lajos: Az érdem előtt akar ka-lapot emelni. Az egyesületnek nagy céljai vannak, amelyet csak céltudatos vezetés mellett érhet el. Ilyen vezetés alatt van az egyesület *Drucker* igazgató alatt. (Eljenzés.)

Dr *Molnár* István humoros tószttban előbb a kis gazdákat, majd a szövetkezeti ügy lelkes apostolát, *Rózemberszky* plébánost köszön-tötte fel.

Rózemberszky Gyula és *Drucker* Jenő tószttai után a társaság sokáig jó hangulatban együtt maradt, majd a vasut állomáshoz haj-tattak, ahol a szokás szerinti késéssel hozta be őket az esti vonat.

A nagyváradi országos gazdakongresszus.

Nagy megtiszteltetés érte Biharvármegyét és Nagyváradot azzal, hogy az Országos Magyar Gazdasági Egyesület a biharmegyei gazdasági egyesülettel karöltve a nagyváradi mezőgazdasági kiállítás kapcsán Nagyváradon tartja meg ez idej országos kongresszusát. A kongresszus városunkba gyűjtötte össze két napra az ország gazda társadalmát, amelynek legkiválóbbjai találkoznak a fontos, a gazda-társadalom nagyjelentőségű kérdésekkel tárgyazó gyűléseken.

Az országos gazdaggyűlés ma kezdődik és igénybe veszi még a hoinapi napot is. Nagyfontosságú tanácskozásait *Dessewffy* Aurél gróf, főrendiházi elnök, a OMGE. elnöke vezeti.

Társelnökök: Dr gróf *Almássy* Imre, a Jásznagykunszolgalm vármegyei Gazdasági Egye-sület elnöke, vármegyei főispán, *Glatz* Antal, Biharvármegye főispánja és *Vásárhelyi* József az Arad vármegyei Gazd. Egyesület igazgató elnöke. Főtitkár: *Jeszenszky* Pál, az OMGE.

titkárja Titkár: *Weingartner* Andor, a Bihar-megyei Gazd. Egyesület titkárja.

A rendező-bizottság-elnöke *Telegdy* József, a Bihar-megyei Gazdasági Egyesület alelnöke. Tagjai: Dr. Bernát István, Buday Barna, Bujanovics Gyula, Kerpely Kálmán, Meskó Pál, Rubinek Gyula, Szilassy Zoltán, Balogh Mihály, Vásárhelyi József, Keller Iván, Beliczey Géza, Pfeiffer István, Hász Antal, Babó Zoltán, dr. Szentkirályi Akos, dr. Gidófalvy István, Lippich Gusztáv, Gaylhofer István, Kállay András, Szikszay Sándor, Domahidy Sándor, Poszwék Nándor, Rickl Antal, ifjabb Sporzon Pál.

A mai első nap tárgysorozata a következő:

Délelőtt 9 órakor: *Mailáth* József gróf előadása: A gazdatársadalom szociális feladatai.

Délelőtt 10 órakor: *Des Echerolles Kruspér* Sándor előadása: A cselédtörvény módosítása.

Délelőtt 11 órakor: *Keller* Gyula előadása: A mezőgazdasági háziipar.

A kongresszus ma délelőtt 9 órakor kezdődik a városkúza nagytermében.

Tekintve azokat a nagyjelentőségű kérdéseket, melyeket a kongresszus tanácskozásai felölelnek, a nagyváradi gazdakongresszus iránt országsszerte megnyilvánult az érdeklődés a magyar gazdatársadalomban. Már a tegnapi nap folyamán sok kiváló magyar gazda érkezett Nagyváradra az ország különböző részéről, este 7 órakor pedig a budapesti gyorsvonattal megérkezett *Desewffy* Aurél gróf, főrendiházi elnök, a gazdagyülés elnöke is.

Fogadására megjelentek a pályaudvaron *Telegdy* József, a biharmegyei gazdasági egyesület igazgató alelnökének vezetése alatt *Eröss* Rezső, *Nadányi* Pál, *Meskó* Pál, *Sporzon* Pál, *Sztankovics* N. és *Tatár* Zoltán. Az illusztris vendég fogadására *Szmrecsányi* Pál m. püspök képviselőjében megjelent az állomáson *Brém* Lőrinc, aki az érkező *Desewffy* és *Mailáth* József grófokat a püspök vendégeiként meghívta.

A püspök vendégei a fogadtatás után ő eminenciája fogatjába szálltak és a rezidenzába hajtottak.

Este fél 9 órakor a Pannónia télikertjében ismerkedésre gyűltek a kongresszus tagjai, ahol a legkedélyesebb együttlében töltötték el az időt.

A mai kongresszus tanácskozásai az egész délelőttöt lefoglalják.

A kongresszus után délután fél kettőkor a kiállítási vendéglőben társasébed lesz az országos gazdagyülés alkalmával, melyre a részvételi jegyek a kiállítási irodában válthatók meg. Egy jegy ára 4 kor. 50 fill.

A mezőturi képviselőválasztás. *Tóth* Lajos államtitkár történt kinevezése miatt lemondott a mandátumáról, s így a mezőturi kerületben új választást irtak ki. Az új választás tegnap ment végbe. *Tóth* János államtitkárnak *Szilás* János szociáldemokrata volt az ellenjelöltje, aki azonban csak 8 szavazatot kapott, míg *Tóth* Jánosra 319-en szavaztak. Így a mezőturi kerület képviselőjévé 311 szavazattal ismét *Tóth* Jánost választotta.

Kolozsvár felirata az alkotmánybiztosítékokról. Kolozsvármegye törvényhatóságának megbízásából *Dósa* Endre dr. Kolozsmegye alispánja a teljes vármegyei önkormányzat reformjáról és az alkotmányvédő biztosítékokról egy terjedelmes feliratot szerkesztett, amelyet tegnap terjesztett fel a törvényhatóság *Andrássy* Gyula gr. belügyminisz-

terhez. A terjedelmes felirat rövid visszapihlantást vet a lefolyt válság történetére és azután pontonként felsorolja az alkotmány megerősítésére kontemplált intézkedéseket.

A kiegyezési tárgyalások.

A két kormány kiküldötte szakbizottságok holnap kezdik meg a kiegyezési tárgyalásokat Bécsben. Azokat az utasításokat, amelyek értelmében a magyar kiküldöttek eljárhatnak kormánytanács állapította meg véglegesen. *Popovics* Sándor államtitkár már ma Bécsbe utazott. Holnap utaznak még *Szterényi* József és *Mezőssy* Béla államtitkárok a szakreferensekkel.

A magyar és osztrák szakbizottságok holnap délután tartják meg első értekezletüket. Mint félhivatalosan jelentik, ezen az értekezleten a delegátusok mindkét részből körvonalozni fogják elvi álláspontjukat és kifejtik azokat a kívánalmakat, amelyeket a kiegyezést illetőleg támasztanak.

A kölcsönös követeléseket jegyzőkönyvbe foglalják s mikor ezt a nagyfontosságú alapvető munkát elvégezték, hosszabb időre elnapolják tanácskozásait. A legközelebbi értekezlete a bizottságoknak már Budapesten lesz.

A szakreferensek bécsi útját megelőzőleg tegnap délután konferencia volt a miniszterelnöki palotában, amelyen résztvettek *Kossuth* Ferenc és államtitkárja *Szterényi* József, *Darányi* Ignác és államtitkárja *Mezőssy* Béla, *Wekerle* Sándor és államtitkárja *Popovics* Sándor továbbá *Ottlyk* min. tanácsos.

Az értekezleten *Kossuth* Ferenc miniszter öccse *Kossuth* Lajos Tódor kíséretében jelent meg.

A mezőgazdasági kiállítás.

A hosszas esőzések után vasárnap óta szép verőfényes idő kedvez a nagyváradi mezőgazdasági kiállítás látogatásának. A kedvező idő szintén vonzotta a közönséget a kiállítás megtekintésére. Kivált vasárnap hullámozott, tolongott a közönség. Az előkelőségek fogaton érkeztek, melyek sűrűn közlekedtek a kiállítás táján egész nap. A vasárnap alkalmából a vidéki kiscsapatok csoportosan rándultak be Nagyváradra, hogy a kiállítás érdekességeit, tanulságos ujdonságait megtekintsék. Nagy látogató közönsége volt különösen a ló és juhkiállításnak. A kiállított mezőgazdasági gépek inkább a birtokosokat és a kiállításra berándult kiscsapatokat érdekelte. Kiváló figyelmet vontak magukra *Furénák* Miklós budapesti kiállító szab. ékéi, melyek praktikus berendezésükkel nagyon sok előnyt nyújtanak a szántásnál az eddig használt ékével szemben.

Nagy érdeklődés tárgyát képezte még a fűthető kocsik. A pavilonoknak is óriási látogatója volt, úgy hogy szinte tolongott bennök a közönség. Kellemes szórakoztatónak vasárnap délután a 37. gyalogezred zenekara játszott a *Dőry-szigeten* felállított kiállítási vendéglőben.

Az egyes kiállítások bírálóbizottsága is elkészült már jobbadán bírálatával.

Rendkívül érdekesnek ígérkezik a kiállítás ma délután a területén rendezendő kocsikorzó miatt.

A kocsikorzó ma d. u. 3 óra 30 perckor lesz a kiállítás területén. Eddig 27 szebbnél szebb fogatot jelentettek be. Tribün is lesz. A jegy 1 kor.

A kiállítás és a kongresszusok alkalmából Nagyváradon időző gazdák tanulságos érdekes kiállításokkal foglalkoznak megismerkedni. A Bihar-megyei Gazdasági Egyesület vezetősége az országos magyar gazdasági gépgyár által kiállított rendszerű gőzekével szerdán délután a püspökség fűtési gazdaságában bemutatja a gépet. E gépet, melyet eddig csak cséplésre és kúmozdony gyanánt használtak a gazdák, újabban talajfeltérésre és tarlófelhantolásra is alkalmazzák.

A bemutatáson az érdeklődő gazdaközönséget szívesen látja a gazdasági egyesület vezetősége.

A kitüntetett kiállítók.

Vasárnap és tegnap, hétfőn megkedde működését a jury is. Még minden csoportnál nem határoztak a kitüntetések és díjazások felett.

A jury eddigi munkálatairól a következőket adjuk:

Kitüntetések és díjakat haptak:

A ló kiállításnál:

a nagy tenyésztőknek:

Dr. *Szmrecsányi* Pál püspök tiszteletdíját *Szabadhegyi* Géza nyerte el a legszebb lócsoporthoz.

Bölönyi József tiszteletdíját nyerte gr. *Tisza* István lovaiért.

Aranyérmeket nyertek: *B. Liptay* Frigyes *Markovits* Antal, *Telegdy* József, gr. *Stuben*, *berg* József (öszvérekért) és *Dirsztai* *Dirstay* Béla.

Ezüstérmeket nyertek: Gr. *Stubenberg* József, *Lovassy* Ferenc, *Platthy* Miklós, gr. *Almássy* Dénes és *Csapó* *Dezso*.

Bronzérmeket: *Bleyer* Lajos, a nagyváradi 1. sz. káptalan kupóci gazdasága, *Dirsztai* Béla a 1. sz. káptalan iklódi és zomlini gazdasága.

Kiscsapatoknak: dicséző oklevelet a földművelésügyi miniszter által adományozott pénzdíjat kaptak:

Anyakanca csikóval: 1. díj (100 kor.) *Várday* Sándor, 2. díj (80 kor.) *Várday* Sándor, 3. díj (60 kor.) *Kisded* Sándor, 4. díj (40 kor.) *Irázy* Ferenc,

3 éves csikóval: 1. díj (80 kor.) *Beregszászi* László, 2. díj (60 kor.) *Kóti* Lajos, 3. díj (50 kor.) *Gombos* Demeter, 4. díj (30 kor.) *Beregszászi* László,

2 éves csikóval: 1. díj (70 kor.) *Irázy* Ferenc, 2. díj (50 kor.) *Tolnai* István,

1 éves csikóval: 1. díj (60 kor.) *Várdai* Sándor, 2. díj (40 kor.) *Szűcs* János, 3. díj (30 kor.) *Kiss* Gergely, 4. díj (20 kor.) *Német* Lajos 5. díj (20 kor.) *Irázy* Ferenc, 6. díj (10 kor.) *Bagdi* Gyula.

A legjobban ápolt lovakért *Beregszászi* Lászlónak 40 kor., *Kisded* Sándor, *Várday* Sándor, *Németh* Lajos és *Kisded* J.-nek 20—20 korona.

Juh-kiállítás.

Des Echerolles Kruspér Sándor tiszteletdíját nyerte *Schwartz* Ferenc.

1. díj aranyérem gr. *Almássy* Dénes. 2. díj ezüstérem gr. *Almássy* Imre. 3. díj bronzérem gr. *Stubenberg* József.

Elismerő oklevelet nyertek: *Szabadhegyi* Géza (B.-Illye), dr. *Radu* Demeter püspök és *Suk* *Dezso* (Marcziháza).

Mezőgazdasági terményekért.

1. alcsoport:

1. díj aranyérem gróf *Almássy* Dénes sarkadi uradalma. 2. díj ezüstérem *Faragó* Béla (Zalaegerszeg). 3. díj bronzérem *Pósfay* Sándor szaktanár.

Elismerő oklevelet: *Lovassy* Ferenc és *Borhy* György.

II. alcsoport.

1. díj aranyérem I. szert. káptalan. 2. díj ezüstérem Borhy György. 3. díj bronzérem Neufeld Lipót.

Elismerő oklevelet: Del'Ortó Károly és Békés-Csaba község.

III. alcsoport.

1. díj aranyérem I. szert. káptalan. 2. díj ezüstérem báró Liphay Frigyes. 3. díj bronzérem Kovács J.

Elismerő oklevelet: Szegedi kenderfonó gyár, Bognár Sándor, Burger Frigyes.

IV. alcsoport.

1. díj aranyérem Vertán Zoltán. Az ezüst és bronz érmet, kiállító hiányában nem adták ki.

Diszoklevelet nyert a m. kir. kulturmérnökség, elismerő oklevelet a Berettyó-társulat és a Sebes-Körös társulat.

V. alcsoport.

1. díj aranyérem gróf Almássy Dénes. 2. díj ezüstérem Csapó Dezső. 3. díj bronzérem derecskei gazdasági ismétlő iskola.

Elismerő oklevelet Pósfay Sándor szaktanár, b. Liptay Frigyes és a mölki apátság.

Házi- és mezőgazdasági ipar.

A bizottság az állandó nagy arany érmet senkinek nem ítélte oda s a nagy bizottság rendelkezésére bocsátotta, mert igen sok a kiváló kiállító s a nagy érem odaitélése a többiek sérelmével járna.

A többi díjakat nyerték:

A) Háziipar.

1. díj aranyérem Nagy Károlyné Tépe. 2. díj ezüstérem Derecskei gazd. ismétlő iskola.

3. díj bronzérem özvegy Szedlarikné-Dudinszky Anna.

Elismerő oklevelet: 1. Pósfay Sándor gazd. szaktanár, 2. Özv. Des Echerolles Kruspér Sándorné, 3. Pekanovits Imre, 4. Nagyvárad városi árvaház, 5. Christó Miklósné. 6. Rév község 7. özv. Cosma Jánosné Vaskóh.

Pénzjutalmakat kaptak: 50 kor. Polgár Lajos Körösszeg, Koraj Mária Vaskóh. 30 kor. K. Szabó Sándor, Árpád, Lazurán Mária Rippa. 20 kor. Csiri Lajosné Hencida, Matyika Szanda Vaskóh, Mácsai Ferenc Komádi, Koraj Dragica Vaskóh, Todán Miklós Vaskóh. 10 kor. Porzse Juonné Szerbest, Porzse János Szerbest, Kelenen Lajosné Hencida és Csura Ádám Vaskóh.

B) Mezőgazdasági ipar.

1. díj aranyérem Timár László Bucsa, 2. díj ezüstérem Rosenberg Izsó, 3. díj bronzérem Radó Samu és tsa.

Elismerő oklevelet: Erótakarmány rt. Budapest, Erótakarmány rt. Debrecen, Moskovits Mór és fia szeszgyár, Moskovits Adolf és fiai műmalom, Hungária műtrágyagyár Budapest, Szegedi kenderfonó rt. Léderer Márton Élesd, Weisz Mór kötélgyár, Sinka László Nagyvárad.

Közreműködésért elismerő oklevelet: Heszt Ágoston püsp. urad. erdészjelölt és Bardón Ferenc püsp. műszaki segédtsízt.

Erdészet, vadászat.

1. díjakat. Arany érmeket nyertek: L. sz. püspökség, I. sz. káptalan, nagyvárad g. kath. püspökség. 2. díjat ezüst érmet nyert a nagybárdi köszénbánya.

Halászat.

1. díj arany érem Corchus Béla, 2. díj bronz érem Csete Mihály.

Achim mandátumát a Kuria megsemmisítette.

Röbizonnyult az osztály elleni izgatás.

Ismeretes az a szertelen izgatás és veszedelmes terrorizmus, amelynek révén a május elején megtartott általános képviseléválasztások alkalmával Achim András paraszt szociálista programmal Bakos András függetlenségi jelölt ellenében a békés-csabai mandátumhoz jutott.

Bakos párhivei azonban nem nyugodtak meg a választás eredményében, hanem Ragályi Lajos fővárosi ügyvéd utján kérvénnyel támadták meg Achim megválasztását és osztály elleni izgatás meg a választók etetése és itatása címén megsemmisíteni kérték.

A Kuria választási tanácsa pénteken fogott a petíció tárgyalásába. A tárgyalás tegnap fejeződött be azzal, hogy a Kuria megsemmisítette Achim mandátumát és egy évre megfosztotta őt, képviseléválasztási jogától.

A tegnapi érdekes tárgyalásról fővárosi tudósítónk a következőket közli:

A Kuria választási tanácsa ma folytatta az Achim András mandátuma ellen beadott petíció tárgyalását. A tárgyalás avval kezdődött, hogy Ragályi Lajos a petícionálók képviselője válaszolt a választás védőjének, Tetétleni Armin dr-nak észrevételeire.

Azt hiszi, ugymond, hogy az osztály elleni izgatás minden kétséget kizárólag bizonyítva van. Kéri a Kuriát, hogy semmisítse meg azt a mandátumot, melyet Achim András Békéscsaba közbékéje árán szerzett.

Tetétleni Adám választásvédő beszéde után a Kuria tanácskozássra vonult vissza. Rövid tanácskozás után meghozta határozatát amelyet nyomban ki is hirdetett. E szerint a kir. Kuria Achim András b.-csabai képviselő mandátumát a Paraszt újság három számában foglalt osztály elleni izgatás miatt megsemmisítette, Achim Andrást a választási törvény 122. §-a alapján képviseléválasztási jogától egy évre megfosztotta és őt meg választóit Ragályi Lajos javára 3600 K, a választásvédő javára pedig 3000 K költség megfizetésére kötelezte. A Kuria elrendelte egyúttal ítélete közlését az igazságügyminiszterrel és a képviselőházzal.

A nagyhangú parasztpárti demagóg tehát nem tagja már a magyar képviselőháznak.

UJDONSÁGOK.

TÁJÉKOZTÓ.

Szept. 15—23. Kiállítás Nagyváradon.
Szept. 18. Kocsi korszó a kiállításon.
Szept. 18—19. Országos gazdakongresszus.
Szept. 19. Megyegyűlés.
Szept. 23. A kiállítás bezárása.
Szept. 23—26. A VI. kath. nagygyűlés Budapesten.

Tisztelettel felkérjük vidéki előfizetőinket, hogy ugy hátralékban levő, valamint a jelen negyedre szóló előfizetéseiket mielőbb beküldeni sziveskedjenek, hogy a lap szétküldésében fennakadás ne történjék.

* Személyi hírek. Gróf Zselénszky Róbert elutazott Nagyváradról. — Gróf Desseuffy Aurél, az O. M. G. E. elnöke Majláth József gr., dr Almássy Imre gróf Jásznagykunszolonok főispánja és Rubinek Gyula

orsz. képviselő a gazdakongresszusra tegnap este 7 órakor Nagyváradra érkeztek. — Dobokay Kálmán miniszteri tanácsos tegnap éjjel visszautazott Budapestre. — Szokoly Tamás, városunk képviselője komárommegyei tartózkodásából hazaérkezett.

* A király Bécsben. Ő felsége ma reggel Ischlből Bécsbe érkezett és rögtön tovább utazott Wallseebe.

* Uj plébános Várad-Olasziban. A várad-olaszi-i hívek bizonyára értesülnek dr Szemrecsányi Pál püspök ő Excelentiájának azon elhatározásáról, hogy néhai Dencs János utódjává Imrik S. Zoltán hosszupályi-i plébánost nevezte ki. Az új plébános várad-i fiú. Itt született Várad-Olasziban, testvérei, rokonai itt laknak, itt járta az összes iskoláit itt vannak barátai, ismerősei, itt volt káplán hét esztendőn keresztül, később pedig az itteni szemináriumnak volt lelkiigazgatója. Azt a 12 esztendőt kivéve, míg Hosszupályinak volt tevékeny, gondos, munkás lelkipásztora, egész életét itt töltötte, ismeri a híveket, ismeri a viszonyokat. Emellett javakorbéli ember, mindössze 45 esztendő, működésétől méltán vár sokat a püspök, ki annyi áldozatot hozott, hogy a várad-olaszi-i híveknek új, szép, tágas temploma legyen s méltón várnak buzgóságától a hívek, kiknek most plébánosa lesz. A plébánia vezetését valószínűleg október 1-én veszi át az új plébános. Evvel kapcsolatban a következő áthelyezéseket rendelte el a püspök. Hosszupályiba adminisztrátornak Krampek József debreceni káplán megy, ennek helyét Barabás György zilahi káplán foglalja el, Zilahra pedig Fehér Lajos újvárosi kerület Várad-újvárosi káplán dr Pataky Arnold püspöki actuárius és karkáplán neveztetek ki, végül helyette Dérczy Imre ujmisés lesz püspöki actuárius és karkáplán.

* A nemzetiségi sajtó megrendszabályozása. A Nyitra vármegyében megindult óriás mozgalom, mely a nemzetiségi sajtó tulajdonosainak megfélemezését tüzte ki célul, ha nem is minden részében, de egy kevés részében viszhangra talált. Két város törvényhatósága foglalkozott e mozgalom felszólításával. Az egyik Kassa város törvényhatósága, másik Soproné Kassa város törvényhatósága nemzetiségi sajtó megfélemezéséhez oly irányban mint Nyitra vármegye indítványozta, nem csatlakozik, és határozatilag mondta ki, hogy mindazon törekvéseket, melyek a sajtó szabadság megnyirbálását célozzák, elítéli. Azonban a maga részéről is helyesnek találja és óhajtja, hogy a sajtóra vonatkozó törvények abban az értelemben leendő megváltoztatása, miszerint az állam biztonság, köz és magán bencület hatályos megvédésre találjon, az állam fogház büntetés eltöröltessék s az így körülsáncolt sajtószabadság óvója és tüzhelye legyen a közérdeknek. A második határozat Sopron város határozata, mely a sajtó szabadság szabályozását kéri, azonban oly irányba, hogy a haladás eszménye és közérdek megvédelmezése csorbát az általne szenvedjen. A két határozat tegnap érkezett meg Biharvármegye törvényhatóságához.

* Panasz az óvodák ellen. A városi mérnöki hivatal most terjesztette be a rendes jelentését az óvodákról illetőleg azoknak gondozásáról. Az óvónők ugyanis több esetben járultak kérelemmel a városhoz, hogy az óvodai épületen, vagy azokban a város különböző javítási munkálatokat eszközöltesse. A mérnökség a kérelmekre helyszíni szemlét tartott és a legtöbb esetben arra a meggyőződésre jutott, hogy a javítási munkálatokat gondatlanságból előidézt károk provokálják. E hibákat az óvónők nagyobb gondviselése mellett teljesen el lehetne kerülni és nem okoznának ez által a városnak anyagi károkat. A

kérelmek egy részének teljesítését kéri a mérnökség, másrészt azonban nem találja jogosultnak. A javítási munkálatok 250 koronába kerülnek.

* **A gyűlések hete.** Biharvármegyének e héten ugyancsak kijut a gyűlésekből. Már tegnap volt egy gyűlés és pedig a III. szakosztály ülése, melyen többek között napidíjes hajdu drágasági pótlék iránti kérelmét véleményezte a szakosztály. Ugyancsak tegnap délelőtt a kisteremben volt megtartva a tiszti nyugdíjbizottság ülése is. Ez ülés alatt több nyugdíjaztatási kérelmet tárgyalt a bizottság. A határozatokat azonban nem közöljük, mivel a 19-én tartandó közgyűlés azokat megváltoztathatja. Ma délelőtt lesz az I. szakosztály ülése, délután pedig a jegyzők munkaképességének elbírálására hivatott albizottság ülése. Holnap azaz szerdán délelőtt a II. szakosztály ülése és délután a jegyzők szabadság idejének meghatározása tárgyában elkészítendő szabályrendeletet tárgyaló bizottság ülése és végül 19-én azaz szerdán a közgyűlés.

* **A jogakadémia megnyitása.** Vasárnap, e hó 16-án volt a helybeli jogakadémia ünnepélyes megnyitása. Az ünnepély a premontréi kanonokrend templomában ünnepélyes Veni Sanctával kezdődött, mely után dr. Némethy József teológiai tanár csendes misét mondott. Az istentiszteleten résztvett a jogakadémia tanári kara, nagy számmal az ifjuság, és sohan a város előkelői közül. Szent mise után az akadémia nagytermébe gyűltek össze az akadémia tanárai és ifjusága, ahol dr. Bozóky Alajos kir. tanácsos, a jogakadémia igazgatója mondott megnyitói beszédet. Az érdekes beszéddel lapunk tárcarovatában közöljük. Utána a magánjog köréből olvasott fel dr. Kiss Géza, az akadémia egyik fiatal tanára «Positiv szerződésesszág» címén. Az ünnepélyt a Himnusz zárta be, amelyet az ifjuság énekelt el.

* **Irsay József ügye** Irsay József kolozsvári ref. papképviseelő ismeretes ügyében a kolozsvári ref. presbiterium egy 9 tagú bizottságot küldött ki azzal, hogy lépjen érintkezésbe a béke érdekében a ref. hívekkel. A tegnap megtartott értekezleten Irsay is megjelent és rövid beszédet intézett a hívekhez. Kérte őket, hogy mindaddig, míg perújítási ügye el nem dől, tartózkodjanak minden cselekvéstől. Irsay hívei elhatározták, hogy szept. 23-án Katona András portáján istentiszteletet tartanak, amelyen Irsay József imát és prédikációt mond.

* **Kossuth Lajos Tivadar Wekerlénél.** Kossuth Lajos Tivadar tegnap este Kossuth Ferenc kereskedelmi miniszter társaságában meglátogatta Wekerle Sándor miniszterelnököt és mintegy fél óráig időzött nála.

* **200 postás növendék hely.** A posta és távirtda igazgatóság, most pályázatot hirdet posta távirtda távbeszélő segéd tiszti növendékek főtételére. A pályázat a következő helyekre szól: a budapesti posta és távirtda igazgatósági kerületbe 40, a kassai, kolozsvári, nagyváradi, pécsi, pozsonyi, soproni, temesvári és zágrábi kerületekbe pedig egyenként 20, vagyis összesen 200 növendék vétetik föl. A pályázók 14 életévüket betöltött, de 16-éka, meg nem haladott négy középszkolát végzett növendékek lehetnek. A pályázati kérvények 1906 évi október hó 10-ig az illető posta és távirtda igazgatósághoz nyújtandók be, a hova a folyamodó növendék felvételét óhajtja.

* **Megszüntetett csendőrkülönítmény.** Az oly rövid fűrdői szezon ez évre Biharfüreden már lehanyaglott a nyaralók már mind haza szállingóztak és elhagyatottan áll a a kiestüredő. Hogy nem keresi már fel senki sem e gyönyörű természeti szépséget a csend-

őrség is vissza vonult. Szeptember 15-én a fűrdői szezon végétével a belényesi szárnyparancsnokság vissza rendelte a biharfüredi csendőr különítményt. Ez időtől fogva most már csak elkerülhetetlen szükség esetén lesz csak kakas tollas zsoldár Füreden.

* **Eljegyzés.** Karcag Ferenc, a Sebőnyomda műve etője, eljegyezte Káin Samu kedves leányát Gizát, Révről.

* **A Washington-ünnep Budapesten.** — Washington nagyságához, kimagasló szelleméhez méltó ünnep keretében folyt le budapesti szobrának leleplezése. Az ünnepély egyházi ünnepélyekkel kezdődött. Istentisztelet volt a Szent István templomban, melyen az amerikai magyarokon kívül a fővárosi előkelőségek nagy száma, élükön Apponyi Albert gróf kultuszminiszter volt jelen. A szent misét Prohászka Ottokár, székesfehérvári püspök mondta fényes egyházi segédlettel. A Kálvin-téri református templomban is volt istentisztelet. A leleplezési ünnepély a szobornál, mely a városligeti tó partján van felállítva, 11 óra után kezdődött órási sokaság jelenlétében. A budapesti amerikai főkonzul, Frank Dyer, Chesler is megjelent a leleplezésen. A kormány részéről bár nem hivatalosan gr. Apponyi Albert, Kossuth Ferenc és Polónyi Géza jelentek meg. A képviselőház küldöttségét Návay Lajos alelnök vezette, a főváros részéről Fülep Kálmán főpolgármester és Bárcy István polgármester volt jelen a tanács élén. A leleplezés a Himnusszal kezdődött, majd Rákosi Jenő mondott az Országos Nemzeti Szövetség nevében magas szárnyalású ünnepi beszédet. Utána Zemplényi Árpád szavalt el az alkalomra írt határos ódáját. Az amerikai magyarok közül Kohányi Tihomér, a Washington szoborbizottság elnöke beszélt. A szobrot Bárcy István, a székesfehérváros polgármestere vette át a város közönsége nevében megleghangu beszéd kíséretében. Ezt követte a szobor megkoszorúzása. A leleplezést bankett követte a Wampetics-féle vendéglőben, amelyen a többi közt Apponyi Albert és Váradyi Árpád püspök mondtak ügyes felköszöntőt.

* **A vértanúk emlékezte és a képviselőház.** Az aradi nemzeti ünnepélyeket rendező bizottság az október 6-iki gyászünnepélyre meghívta a képviselőházat. A meghívást Justh Gyula, a képviselőház elnöke, minden országgyűlési képviselőnek megküldte, azt a megjegyzést fűzve hozzá, hogy részvételi szándékát október hó 1-éig hivatalosan jelentse be. Az így megalakuló küldöttség az elnökség egyik tagjának vezetése alatt fog az aradi október 6-iki ünnepségen a képviselőház nevében megjelenni.

* **Megdobált vonat.** A püspöki-i vonat meghajigálásnak párja akadt. Mint Salgó-Tarjánból jelentik, a Ruttkáiról tegnap délelőtt elindult gyorsvonatot, mielőtt a salgótarjáni állomásra betutott, kődarabokkal megdobálták, mely alkalommal három ablaktábla bezúzódtott. A gyorsvonaton utazott Ferdinánd bolgár fejedelem is és kocsiszakaszának közvetlen szomszédja ablakát érték a kövek. A vizsgálatot megindították és azt hiszik, hogy a jelen esetben is gyermekcsinnyről van szó.

* **Katonai barakkok.** A városi mérnökség most terjesztette be a városhoz az építendő katonai barakkok tervezetét. Ezt a tervezetet Darvassy Lajos katonai igazgatói tanácsos tanulmányozása után készítette el a mérnökség. E szerint a katonai barakkok öt épületből lennének készítve. Minden épületben 200 ember férne el. A barakkok a Ferenc-József kaszánya mögé vannak tervezve egészen a Pece-partjáig. Ez az egyedüli hely, a hova legkényelmesebben lehet építkezni. Az építési költségek 38571 korona és 52 fillérbe kerülnek, melyre 21722 korona 34 fillér fedezetet a ssámvevőség is talált. A mérnökség véleménye szerint a még fennmaradó összeg megtérül az évenként befolyó 1200—1400 korona jövedelemből.

* **Szénraktár a villanytelepen.** A petrozsényi szénsztrájk arra kényszerítette a villanytelep vezetőségét, hogy egy szénraktárt létesítsen a telepen, melyben huzamosabb időre elegendő szenet tudjon elhelyezni, nehogy egy megújuló petrozsényi sztrájk fennakadást idézzen elő. A mérnöki hivatal most iett erről jelentést a városi tanácsnak és kéri a szénraktár sürgős felépítését. Az új raktár összesen 2285 korona 06 fillérbe kerülne. A mérnökség csatolja a tervezetet és költségvetést is jelentéseihez.

* **Halálozás.** Gyapai Márton és neje Csirjék Etelka, valamint az elhunytak testvérei és rokonai szomorodott szívvel tudatják, hogy szeretett kedves gyermekük, illetve testvérük és rokonuk Gyapai Erzsébet 16 éves korában jobb lére szenderült. A boldogult temetése ma szept. 18-án d. u. 3 órakor lesz a Keskeny-utca 533. sz. gyászházból. Béke poraira!

* **Vakmerő támadás az utcán.** Kirschner Mór szücssegédet, aki szombat este 9 órájt a Teleki-utcán hazafelé ballagott, a Papp János féle koccsma előtt egy nyájas idegen minden külön bevezetés nélkül fején ütötte. Az illetén módon előidézett jelentékeny zavart felhasználva 110 korona értékű arany óraláncától könnyítette meg Kirschner Mórt. A károsult fiatalember rögtön panaszt emelt a rendőrségnél és támadóját, kit különben soha sem látott, tőle telhetőleg leírta. A leírás nyomán a vasárnap délutáni léversenyterén a legolcsóbb helyen ácsorgó közönség körében felismerte a tettest Bicó Gergely rendőr Nagy József facér csizmadiá segédben. Az erősen szabódó férfit jó elsőnek érkezett a rendőrség 9 számú rákájába, ahol ugyan még tagad, de az arany óraláncnak már is nyomán van a rendőrség.

* **Köztemető Biharon.** A nemrég kelt miniszteri rendeletet, mely a községi köztemetők létesítését rendelte el a tőszolgabírák egymásután inganatosítják a járásukbeli községekkel. Legujabban Bihar község képviselő testülete jelölt ki helyet a köztemetőnek. A megyei főorvos most véleményezte a kijelölt helytervezetét s így a kijelölt helyet legközelebb át fogják adni a temetkezési céloknak.

SPORT.

A nagyváradi löverseny második nap.

A löverseny második napja sokkal fényesebben sikerült mint az első nap. Még az idő is hozzá járult a siker előmozdításához. A versenyen igen érdekes két rész volt. Az első hogy gróf Tisza István igen nagy távolsággal első díjat nyert, a második, hogy egy tiszt-helyettes báró Baich Péter az utolsó részben szinte hihetetlen gyorsasággal elibe futtatott versenyzőtársainak.

A verseny lefolyása a következő volt:

I. **Etadóverseny.** Kilenc urlovas jelentkezett a versenyre. Első lett br. Baich Péter tiszt-helyettes »Romanesque« nevű lován, második Markovits főhadnagy »Toncsi« lova, lovagolta Sibrik hadnagy, harmadik »Ocskay« brigadéros lov. Czárán János. Tot: 4, 66, 10, 166.

II. **Hölgyek díja.** Öt versenyző közül biztos első br. Baich tiszth. »Haris« nevű lován, második Paxy főhadnagy »Marcsa II.« lován, harmadik lett gróf d'Orsay hadnagy »Lelken« lovával. Tot: 4: 6, 10: 18.

III. **Nagy akadályverseny.** Ismét öt urlovas versenyzett, a kik közül első báró Eltz Nagy A. százados »Mary« lován, második Czárán Zoltán lova »Parnassus«, harmadik Markovits főhdgy lova »Bolyóka« lov. Krause Tot: 4: 8, 10: 22.

IV. **Szentmártoni gátverseny.** Négy versenyző közül első egy fejhosszal Czárán Zoltán Sibrik hadnagy »Idylle« lován, második

báró Eltz »Kukorica Jancsi«-val és harmadik Stagelschmidt J. Gyöngytyuk« lován Krause. Tot: 4: 8, 10, 22.

V. Iklódi gátverseny. Az egész pályán végig folyton vezet gróf Tisza István »Dóra« II. lován, amely óriási fölénytel meg is nyeri a versenyt, Mögötte messze második Czernin A, hdgy. Baich »Nóra« lován br. Eltz a ki itt nagyon lemaradt. Tot: 4: 6, 10: 14.

VI Nagyvárad város díja. Csak hárman versenyeztek, Első lett Kubinyi százados »Mondja csak« lov. Paxy főhadgy, második Markovits A. Iova »Forgó« lov. Markovits M. harmadik Szabadhegyi E Iova »Vadas« lov. Schwaben—Durneiss.

VIII. Mezei gazdák versenye. Jelentkeztek: 1. Szentmiklósi János Nagyvárad »Szellő« 4 éves, 2. Nagy József Nagyvárad »Olga« 6 éves, éves. 4. Lukács Mihály Nagyvárad »Huszár« 6 éves, 5. Nagy József Nagyvárad »Kesely« 3 éves, 6. Szent-Miklósi Miklós Nagyvárad »Lujza« 9 éves, 7. Józsa Lajos Nagyvárad »Kedves« lován,

Első lett a 2. Nagy József, második Szentmiklósi János 1. számú és harmadik Szentmiklósi Miklós 6. számú Iova. A 7. számot nyert ló kétszer ledobta lovasát, nagyobb baj nem történt.

A versenyek fél hatkor végződtek.

MULATSÁG.

Kolon a Legényegyletben. Az ősz beálltával megkezdődnek a kolon esték. A *Katholikus Legényegyletben Herlicska* Nándor, okleveles táncitanító folyó hó szeptember 20-án nyitja meg tánciskoláját. A táncanfolyamra naponta iratkozhatnak az egyesület gondnokánál az egyelet tagjai, vagy akik tagok gyanánt jelentkeznek, valamint derék iparos és kereskedő családjaink leányai. Táncitanítás hetenként háromszor lesz, még pedig kedden, csütörtökön és vasárnap esti 8 órától 10 óráig az egyesület nagytermében. A táncolon a tanult darabok bemutatásával november végén fog befejeződni. Egyéb felvilágosítás az egyeletben nyerhető.

TÁVIRATOK.

Megölt magyar-osztrák konzuli titkár.

London, szept. 18. Tienctiebol érkezett távirat szerint az ottani magyar-osztrák konzulatus titkárát Tkiele Emilt, ki a legközelebbi napokban Európáaa visszautazni készült, benschülőttek megölték és 7 ezer korona készpénzt elrabolták. Thiele hamburgi születésű volt.

A kubai felkelés.

New-York, szept. 17. Kuba szigetén a helyzet változatlan. Az amerikai hadügyminiszter Kuba szigetére utazott, hogy a lefolyt eseményekről személyes meggyőződést szerezzen.

Az orosz forrongás.

Pétervár, szept. 17. Teljesen megbizható forrásból jelentik, hogy Trepovot a szakácsa megmérgezte A szakács és a tábornok két más szolgálja azóta nyomtalanul eltűntek. Mindhármán tagjai voltak a forradalmi harci szövetségnek.

London, szeptember 17. Pétervárról jelentik: A cár ma vagy holnap vissza megy Péterhofba, hogy a Trepov halála következtében szükséges intézkedéseket megtegye. A cár ezután folytatni fogja tengeri kirándulását a finnországi vizeken.

Odessza, szeptember 17. Szabasztopolból jelentik: Mennél jobban közledek a múlt év novemberi zendülés miatt vádolt matrózok pó-

reinek végtárgyalása, annál izgatottabbak a hadihajókon levő matrózok hangulata. Erre való tekintettel Skridlov főparancsnok elrendelte, hogy a végtárgyalást ne Szabasztopolban, hanem Ócsákovban legyen.

Igazságszolgáltatás.

Párbaj Damjanich sirja miatt. Nemrégiben dr. Leigrády Imre és gr. Károlyi Gyula párbajt vívtak, mely mind két fél megsebesülésével végződött. A párbajra a Pesti Hírlap egy cikke adott okot, a melyben Damjanich sirjáról el van mondva, hogy gr. Károlyi Gyula édes-anya 2000 koronás alapítványt tett a hős tábornok siremlékének gondozására és a siremlék mégis el van hanyagolva. A cikk miatt gr. Károlyi Gyula izgalmas szövitába elegyedett Légrádyval, amelynek közepette odavágta névjegyét Légrády lábához és eltávozott. Légrády provokáltatta másnap a grótot és a párbajban megsebesítette. A budapesti büntető-törvényszék ma foglalkozott az ügyvel és a párbajozókat 2-2 napi államfogházra ítélte.

Régi haragosok. Kereszturi Imre és Máté Lajos régi haragosai voltak Oláh Istvánnak. Ez év március 13-án lakodalomban voltak Kereszturi és Máté. A lakodalmas háztól eljövők cigánymuzsikaszó mellett indultak a korcsmábt 8 és 9 óra közt este több legénytársukkal. Megtudták utközben, hogy követi őket Oláh István. Attól tartva, hogy Oláh megverni szándékozik őket és ezért les rájuk, hogy megelőzzék, maguk támadtak haragosokra és úgy megverték, hogy 14 napra rá Oláh István sebeibe belehalt.

A nagyváradai esküdtészek tegnap kérte számon cselekedetüket halált okozó súlyos testisértés büntette címén. A vádlottak beismérésben vannak, de rájuk vallottak a kihallgatott tanúk is.

Ez ügyben csak ma lesz ítélet. Tegnap csupán a kérdéseknak megszóvegezéséig jutottak el.

KÖZGAZDASÁG.

Értéktőzsde.

Budapest, szeptember 17.

Osztrák hitelrészvény	— — —	678.—
Magyar hitelrészvény	— — —	796.—
Leszámitoló bank	— — —	506.—
Rimamurányi	— — —	525.—
Osztrák-m. állam vasutirészvény	— — —	670.—
Közuti vasut	— — —	594.—
Városi villamosvasut	— — —	327.50

A gabonatőzsde határideje.

Budapest, szeptember 17.

Buza okt.	— — —	14.06 — 14.08
Rozs okt.-re	— — —	12.04 — 12.10
Tengeri ápt. 1907.	— — —	9.85 — 9.86
Zab ápr.-ra	— — —	— — — 12.82
Repeze aug.-ra	— — —	24.20 — 24.40

Hivatalos árfolyamok.

A budapesti áru- és értéktőzsde 1906 szept. 17-én.

Magyar aranyjáradék 4%	— — —	112.50
Magyar koronajáradék 4%	— — —	94.70
Magyar keleti vasuti államkötvény 4%	— — —	881.60
Magyar földtehermentesítési kötvény 4%	— — —	94.28
Horvát-szlavon földtehermentesítési kötvény	— — —	98.—
Magyar gyermekjegy-kölcsön	— — —	207
Tisza-szab. és szegedi sorsjegy-kölcsön	— — —	151.—
Osztrák járadék papirban	— — —	99.—
Osztrák járadék ezüstben	— — —	100.—
Osztrák korona járadék	— — —	117.5

Osztrák járadék aranyban	— — —	99.35
1860. oszt. államsorsjegyek	— — —	1.55
Osztrák-magyar bankrészvény	— — —	17.65
Magyar hitelbank részvény	— — —	810.50
Osztrák hitelbank intézeti részvény	— — —	672.74
Osztrák-magyar államvasuti részvény	— — —	676.45
Német birodalmi márka	— — —	19.07
London vista	— — —	117.25
Páris vista	— — —	239.82
20 márkás arany	— — —	95.22
20 frankos frankos (Napolendor)	— — —	23.46

A szerkesztőnért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

1170—1096 sz. végreh.

Árverési hirdetemény.

Atulirt kiküldött bir. végrehajtó ezennel közhírré teszi, hogy a nvárad vidéki kir. járás-bíróságnak 1905. évi V. 1063—3 sz. végzése folytán Dr. Körmendi Gyula ügyvéd által képviselt Herzig Miksa budapesti cég felperes részére Markus István szalárdi lakos alperes ellen 74 kor. 72 fill. tőkekövetelés s jár. erejéig elrendelt kielégítési végrehajtás folytán alperestől lefoglalt és 615 korra. becsült ingóságokra a N.-várad vidéki kir. bíróság. 1906 V. 327.10 számú végzésével az árverés elrendelvetén, annak a korábbi vagy felülfoglaltatók követelése erejéig is, amennyiben azok törvényes zálogjogot nyertek volna, alperes lakasán Szalárd községben leendő megtartása határidőül 1906 évi szeptember hó 20-ik napján délután 1/2 4 órája kitűzték, amikor a bíróság letoglalt butorok s egyéb ingóságok a legtöbbet ígérőnek ígérőnek készpénzfizetés mellett, szükség esetén becsáron alul is el fogják adatni.

Felhivatnak mindazok, kik az elárverezendő ingóságok vételárából a végrehajtó követelését megelőző kielégítéshez jogot tartanak, hogy amennyiben részükre a foglalás korábban eszközöltetett volna és ez a végrehajtási jegyzőkönyvből ki nem tűnik, elsőbbségi bejelentéseiket az árverés megkezdéseig alul kiküldött írásban vagy pedig szóval bejelenteni el ne mulasszák.

A törvényes határidő a hirdeteménynek a bíróság tábláján történt kifüggesztését követő naptól számittatik.

Kelt Nagyváradon, 1906 évi. augusztus hó 31. napján.

Bosnyák Gergely,

kir. bírósági végrehajtó.

Üzlet áthelyezés.

A Fekete Sas szálloda épületének lebontása miatt

katonai és polgári

szabó-üzletemet
Fő-utca, Orsolya-zárda-
épületbe helyeztem át.

A n. é. közönség és vevőim további nagy-

Sz. Kocsis János,

katonai és polgári szabó. 1741.

Üzlet áthelyezés!

A már 18 év óta fennálló óra — ékszer és látszer üzletem, óra javító műhelyem a Fekete Sas szálloda épületének lebontása folytán

Fő-utca Orsolya zárda épületébe

(Kiss Dávid dohány tőzsdéje során.) helyeztem át, s azt Szilágyi Géza és Társa törvényesen bejegyzett cég alatt folytatom. Raktáron menyezői, keresztelési, bérnálási, névnapis más alkalmakkori ajándék tárgyak igen izléses választékban találhatók.

A n. é. közönség szives bizalmát továbbra is kéri

kiváló tisztelettel
Szilágyi Géza órás

Fő utca

Telefon 630 szám.

Alapított 1898-ban.

Alapított 1898-ban.

Elsőrangú cipész üzlet!

Tisztelettel van szerencsém értesíteni a n. é. közönséget, hogy az őszi idény beálltával megérkeztek a **legszebb és legfinomabb bőrök** és mint a múltban, úgy ezután is legelső törekvésem rendelőimet tisztességes és minden igényt kielégítő munkával kiszolgálni, miről ugyan már az eddigi t. rendelőim is meg vannak győződve, hogy üzletem fennállása óta a nálam készült **cipők, csizmák** a legfinomabb anyagból és a legszebb és legújabb divatu szabás szerint készítettnek mérték után, amit bizonyítanak fentebb látható kiállítási kitüntetésem is.

Meggyőződés céljából elég egy próba rendelés, — Kiváló tisztelettel

UJLAKY ISTVÁN

cipész mester

Nagyvárad, Sz.-János-u. elején, Kispipa vendéglővel szemben.

Van szerencsém a n. é. közönség szives tudomására adni, hogy a **Fő-utcán, Rimanóczy-házban** 16 év óta fennálló

fűszerkereskedést

Munk Gábor urtól

megvettem s azt egy a mai kor igényeinek teljesen megfelelő

fűszer- és csemege üzletté

alakítottam át, melyet törvényszékileg bejegyzett saját nevem alatt vezetek.

Ezen a téren szerzett számos évi gyakorlatom garantált nyújt arra, hogy a nagyérdemű vásárló közönség igényeit minden tekintetben kielégítek. Kérve szives pártfogását vagyok

kitűnő tisztelettel 1764

PAP JENŐ.

*Pártoljuk a hazai ipart! Ne vigyük pénzünköt idegenbe
hanem vásároljunk kizárólag magyar készítményű*

BÚTOROKAT

gyári árban, kezeség mellett a

Magyar Műbútorgyár Részvénytársaságnál

NAGYVÁRADON, FŐ-UTCA ELEJÉN.

Ipari és kereskedelmi vezető: PORJESZ HERMAN.

Teljes lakás- szálloda- és kávéházberendezések műipari vállalat.

Kívánatra tervek és költségvetések. — Telefon 421 szám.

Figyelem.

A közelgő iskolai évre tanintézetekbe menő gyermekek és leánykák számára szükségelt *teljes fehérnemű-felszereléseket, paplanokat, trikókat, harisnyákat, zsebkendőket* a t. közönség a legjutányosabb áron szerezheti be az

Alkalmi Áruház-ban

Nagyváradon, Fő-utca Rimanóczy-palota.

Nagy választéku ujdonságok ruhakelmékben, selymekben, női és férfi fehérneműekben vászon és asztalneműekben. Nagy mennyiségű szövet és selyem maradványok minden elfogadható árban. — **Kérem a t. közönséget áram oltóságáért meggyőződni.** Tisztelettel

SZÉKELY JENŐ.

HAAS FÜLÖP és FIAI

szőnyeg és butorszövet gyárosok
Magyar kir. udvari szállítók.

Nagyvárad, Fő-utca, az új Rimanóczy-palotában.

Biharmegye és Nagyvárad közönsé-
gének ajánlja szíves figyelmébe

dusan felszerelt raktárát.

Eredeti keleti szőnyegek nagy választékban a legolcsóbb áron.

Továbbá minden egyebnemű szőnyegek, futószőnyegek, linoleum kókusz-futók, kókusz-lábtörők, kerevet átvétők, avara kecskebőrök és erdélyi pokrócok.

PAPIRKÁRPITOK

ugymint: szalon, uri, ebédlő, hálószobáknak legújabb stíl szerinti. Ágy-, asztal, flanel-, kocs- és utazótakarók, függönyök és portierek minden minőségben és árban.

Butorszövetek a legelegánsabb, valamint a legegyszerűbb kivitelben. Jutányos árak mellett.

Haas Fülöp és Fiai gyárosok, m. kir. udvari szállítók. Fő-utca. Rimanóczy-palota.

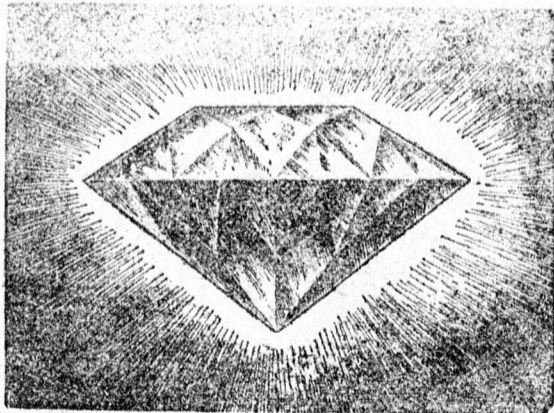
Nagy reklámeladás

„TUDOR”-gyémántok

— tudományos uton előállítva. —

Kétségkívül a legszebb gyémánttánczátok a világon.

**A tűzük, ragyogásuk
és fényük épp olyan,
mint a legszebb,
valódi gyémántoké.**

**Külömbiséget találni teljes
lehetetlenség és jódtalunk
érte, hogy a Tudor-gyémántok fényüket soha
el nem veszlik.**

A fentmondottakat bebizonyítandó és hogy egyszersmind vevőinknél és általában a tisztelt közönségnél cikkeink könnyebben bevezethetők legyenek, vételre ajánlunk — rövid időre csak — bizonyos mennyiségű gyűrűt, mell-tűt, fülbevalót, kézelőgombot, mellgombot, nyak-kendőtűt, medalliont stb., melyek ezelőtt

8

koronába kerültek, most csak

6

korona darabja (foglalattal együtt).

TUDOR-gyémántok Nagyvárad kizárólag csak

Czillér Imre, Fő-utca 5.

kirakatában vannak kiállítva és csak ott kaphatók.